

Asia: VN/32974/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Lausunnonantajan lausunto

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Kotkan kaupungin näkemyksen mukaan lain kokonaisuudistus on tarpeellinen oppimisen ja koulunkäynnin kokonaisuudistusta koskien. Lakiesitys ei välttämättä poista lain tulkinnanvaraisuutta. Lakiesitys kaipaa tarkempia määrittelyjä, jotta lasten ja oppilaiden oikeus tukeen toteutuu asuinkunnasta ja päättäjistä sekä viranhaltijoista riippumatta. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki tulee olla riittävällä tarkkuudella kirjattu lakiin siten, että se huoltajille, verkostotoimijoille ja kaikille asioista päättävillä on ymmärrettävää ilman tulkinnanvaraisuutta. Kokonaisuudistusta tehtäessä uudistuksen tulisi olla samassa linjassa ja aikataulullisesti yhteneväinen eri koulutusasteiden kanssa. Lainsäädännön tulisi muodostaa lapsen koulupolku kokonaisvaltaisesti tukeva kokonaisuus alkaen varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta käsittäen koko oppivelvollisuusajan.

Pidennetyn oppivelvollisuuden uudistaminen varhennetuksi oppivelvollisuudeksi on kannatettava asia. Muiden kuin vaikeasti vammaisten, vaikeasti sairaiden tai oppilaiden, joilla on toimintakyvyn rajoite, vaadittavat diagnoosit ja mahdolliset asiantuntijalausunnat tulee määritellä tarkasti eli keillä lapsilla on oikeus varhennettuun oppivelvollisuuteen (5-vuotiaat) sekä tällöin tulee määritellä myös heidän opetuksen järjestämipaikkansa.

Erytisopettajien ja erityisluokanopettajien työtehtävien lähentyessä toisiaan työtehtävien näkökulmasta on lainsäädäntötasolla määriteltävä riittävän selkeästi, mitä työtehtäviä mikin ammattiryhmä voi tehdä, joka vaatii kelpoisuuksien määrittelyä uudelleen.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määriteltä kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

Tällä hetkellä POL:ssa tuki on kolmiportainen. Lakiesityksessä on nähtävissä samaa kolmentasoista jaottelua: ennakoivat tukitoimet, oppilaskohtaiset tukitoimet sekä 20 h §:n nojalla tehtävät poikkeamat. Herääkin kysymys, tuoko lakiesitys riittävää selkeyttä ja tarkkuutta.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Tuen antamisen painotus ennakoivaan tukeen on kannatettava asia, ja se tulee näkyä vahvasti lainsäädännössä. Lainsäädäntö kaipaa määrittelyjen tarkentamista.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Oppilaskohtaisten tukitoimien määrittely esityksessä on suppeaa. Esityksen mukaan perusopetuksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä tai perusopetuksen järjestämisestä muutoin tehdään päätös huoltajan hakemukseen perustuen. Mikäli päätös tehdään terveydellisin syin, tarvitaanko lääkärinlausuntoa? Oppilaskohtaisten tukitoimien määrän rajoittaminen enintään viisi oppilasta yleisopetuksen ryhmissä aiheuttaa erityisesti pienissä kunnissa ja kouluissa vaikeita tilanteita, kun monisarjaiset opetusryhmät puuttuvat. Tällöin voidaan jopa joutua tilanteeseen, että oppilas joudutaan ryhmäkoon rajoituksen vuoksi sijoittamaan toiseen kouluun. Tämä puolestaan herättää pohdintaa tuen kokonaisvaltaisesta tarkoituksenmukaisuudesta sekä herättää tarkastelutarpeen oikeudesta lähikouluun. Kaikkiaan esityksistä välittyy, että lakisisältöjä on valmisteltu isojen kuntien ja opetuksen järjestäjien näkökulmasta.

Selkeä ohjeistus muutoskohdassa on tarpeellinen. On mahdollista, että opetuksen järjestäjät tulkitsevat eri tavalla nykyisin mukaista tehostettua tukea saavat oppilaat siten, että joissakin kunnissa heidät voidaan jatkossa kategorisesti nähdä oppilaskohtaista tukea saavina. Tällöin kansallinen yhdenvertaisuus ei toteudu eikä myöskään opettajien dokumentoinnin määrä eikä hallintopäätösten määrä vähene.

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Lakiesityksen tarkoituksena on vähentää hallinnollista taakkaa. Suurena vaarana on hallintopäätösten lisääntyminen mikäli esitys toteutuu. Näin myös opettajien laatimia pedagogisia asiakirjoja laaditaan enemmän, joka lisää hallintopäätösten tekijän työmäärää (rehtori, muu viranhaltija). Lakimuutos lisää opettajien ja rehtorien sekä muiden keskeisten viranhaltijoiden täydennyskoulutustarvetta. Sinällään erilaisten pedagogisten asiakirjojen rajaaminen ja päällekkäisyyksien poistaminen on kannatettavaa.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

-

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Lakiesitys toteutuessaan on mittava. On tärkeää huomioida muutokseen tarvittava aika niin budjetoinnin kuin käytännön toimenpiteidenkin osalta. Vanhojen käytänteiden poisoppiminen ja uuden omaksuminen on aikaa vaativaa. Lasiesitys kaipaa tarkennuksia, joita on kiireisellä aikataululla vaikea toteuttaa. Myös opetuksen järjestäjät tarvitsevat aikaa uuden lain käytännön järjestelyihin.

